Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) 2019/1009 groza attiecībā uz ES mēslošanas līdzekļu digitālo marķējumu"

(COM(2023) 98 final – 2023/0049 (COD))

(2023/C 293/16)

Ziņotājs: ***John COMER***

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Parlaments, 13.3.2023.
	Padome, 6.3.2023.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. un 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	1.6.2023.
Balsojuma rezultāts	38/0/2
(par/pret/atturas)	
Pieņemts plenārsesijā	14.6.2023.
Plenārsesija Nr.	579
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	209/0/4

1. **Secinājumi un ieteikumi**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) uzskata, ka:

1.1. brīvprātīga digitālā marķējuma ieviešana attiecībā uz mēslošanas līdzekļiem ir ļoti pozitīva norise, un būtu jādara viss iespējamais, lai ekonomikas dalībniekus mudinātu pāriet uz digitālo marķējumu;

1.2. ir rūpīgi jāuzrauga digitālās plaisas risks. Digitalizācija varētu dažas neaizsargātas grupas vēl vairāk atstāt novārtā, neraugoties uz noteikumu, ka pēc pieprasījuma ir jānodrošina alternatīvi līdzekļi. Būtu vēlams noteikt grafiku un viest lielāku skaidrību, kā šī alternatīva efektīvi darbotos;

1.3. ekonomikas dalībniekiem, kas ievieš digitālo marķējumu, papildus Komisijas ierosinātajiem būtu jāveic citi konkrēti pasākumi, lai ieteiktu digitālo marķējumu un mudinātu galalietotājus iepazīties ar to;

1.4. daži galalietotāji pauž bažas par to, ka digitālā marķējuma vietnēm tiek pievienota pārmērīga izsekošana. Jānodrošina pienācīgas garantijas, ka netiks veikta nevajadzīga izsekošana;

1.5. EESK atzinīgi vērtē izskatāmo priekšlikumu, jo tas ir vērsts uz mēslošanas līdzekļu labāku un efektīvāku izmantošanu, izmaksu samazināšanu un lauksaimniecības nozares digitalizācijas veicināšanu;

1.6. gan uz fiziskās, gan digitālās etiķetes būtu jāizceļ ieteikums veikt augsnes paraugu ņemšanu, pirms lietot mēslošanas līdzekļus. Šāda rīcība nāktu par labu videi un ietaupītu naudu;

1.7. lai nodrošinātu skaidrāku komunikāciju, priekšlikumā būtu jāprecizē dizains un formāts, tostarp fizisko etiķešu minimālais burtu izmērs;

1.8. ieteicams, lai uz mēslošanas līdzekļu iepakojumiem, kuru svars ir 1 000 kg vai vairāk, digitālā etiķete tiktu pieprasīta tikai tad, ja ekonomikas dalībnieki nolemj izmantot digitālo marķējumu. Tādu mēslošanas līdzekļu iepakojumiem, kuru svars ir mazāks par 1 000 kg, vienmēr būtu vajadzīga fiziska etiķete, pat ja ekonomikas dalībnieki nolemj izmantot digitālo marķējumu.

2. **Ievads**

2.1. Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1009 ([1]) ieviestās marķēšanas prasības ir daudz plašākas nekā prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 2003/2003 ([2]). Jaunā regula atspoguļo sabiedrības jaunās vajadzības un bažas, kā arī faktu, ka šie jaunie noteikumi atver ES tirgu inovatīviem un nepazīstamiem mēslošanas līdzekļiem, par kuriem galalietotājam ir nepieciešamas sīkākas instrukcijas.

2.2. Pārsātinātas etiķetes ir grūti lasīt. Pārāk sīks izklāsts var apgrūtināt svarīgākās informācijas uztveršanu, kas galalietotājam vajadzīga.

2.3. Ekonomikas dalībnieki uzskata, ka šādas etiķetes ir grūti pārvaldīt, un tās ir saistītas ar lielākām izmaksām, jo marķējums ir bieži jāatjaunina.

2.4. Ar ierosināto Regulas (ES) 2019/1009 grozījumu iecerēts sasniegt tādus pašus vispārīgos mērķus kā ar pašreizējo Regulu (ES) 2019/1009, proti, nodrošināt augstu cilvēka veselības un vides aizsardzības līmeni un labu iekšējā tirgus darbību.

2.5. Komisija ir noteikusi divas konkrētas problēmas, ko šis priekšlikums cenšas risināt:

— uzlabot fizisko etiķešu lasāmību un

— atvieglot ekonomikas dalībniekiem etiķešu pārvaldību.

2.6. Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1009 6. panta 7. punktu uz fiziskās etiķetes ir jānorāda visa III pielikumā prasītā informācija.

2.7. Izskatāmais priekšlikums piedāvā ieviest ES mēslošanas līdzekļu etiķešu brīvprātīgu digitalizāciju. Ražotāji, importētāji un izplatītāji var izlemt, vai ieviest digitālas etiķetes ES mēslošanas līdzekļiem.

2.8. Ekonomikas dalībnieki, kas izvēlējušies digitālo marķējumu, visus III pielikumā prasītos marķējuma elementus var ievietot digitālajā etiķetē, kad tie mēslošanas līdzekļus piegādā citiem ekonomikas dalībniekiem, kuri nav galalietotāji. Mēslošanas līdzekļus, ko piegādā nefasētus vai iepakojumos, kuros ir vairāk par 1 000 kg, tikai ar digitālo etiķeti var piegādāt visiem saņēmējiem, tostarp galalietotājiem.

2.9. Ja ekonomikas dalībnieki, kas izmanto digitālo etiķeti, piegādā galalietotājiem mēslošanas līdzekļus iepakojumos, kuros ir 1 000 kg vai mazāk, papildus digitālajai etiķetei būs jānodrošina fiziska etiķete.

2.10. Fiziskajai etiķetei jāsatur visa informācija par cilvēka veselības un vides aizsardzību, kā arī svarīgākā informācija par agronomisko efektivitāti un produkta sastāvu un pārējā informācija, kas vajadzīga pēc produkta iegādes, piemēram, informācija par drošu uzglabāšanu un likvidēšanu.

2.11. Priekšlikumā ir paredzēti vispārīgi etiķešu digitalizācijas noteikumi, savstarpēji nenošķirot profesionālus un neprofesionālus galalietotājus. Konkrēti, ekonomikas dalībniekiem būs jānodrošina, ka digitālajai etiķetei var piekļūt bez maksas un ka tā ir viegli pieejama visā Eiropas Savienībā piecus gadus pēc produkta laišanas tirgū. Fiziskajā etiķetē jābūt datu nesējam (piemēram, kvadrātkodam vai *URL*), lai digitālajai etiķetei varētu viegli piekļūt bez īpašas vai unikālas lietotnes. Digitālās etiķetes vietnē jābūt III pielikumā prasītajai informācijai atsevišķi no pārējās informācijas par tirgvedību vai citiem īpašiem piedāvājumiem. Digitālās etiķetes vietnei nedrīkst pievienot nevajadzīgu izsekošanu.

2.12. Digitālajās etiķetēs iekļautā informācija pēc pieprasījuma ir jādara pieejama arī ar alternatīviem līdzekļiem, lai apmierinātu to neaizsargāto lietotāju vajadzības, kuri nepārzina digitālās etiķetes vai nevēlas tās izmantot.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1009 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003 (OV L 170, 25.6.2019., 1. lpp.).

([2]) Eiropas Parlamenta un padomes Regula (EK) Nr. 2003/2003 (2003. gada 13. oktobris) par mēslošanas līdzekļiem (OV L 304, 21.11.2003., 1. lpp.).

2.13. Ja kāda iemesla dēļ digitālā etiķete īslaicīgi nav pieejama, jānodrošina informācija ar alternatīviem līdzekļiem bez vajadzības to pieprasīt.

2.14. Ar priekšlikumu Komisija tiek piešķirtas pilnvaras pielāgot III pielikumu, atkarībā no sabiedrības digitālo prasmju attīstības lemjot par to, kurus marķējuma elementus galalietotājiem var nodrošināt digitālā formā, ja iepakojums nepārsniedz 1 000 kg.

2.15. Komisija uzskata, ka priekšlikums atbilst plašākai ES politikai saistībā ar Eiropas zaļo kursu, ar kuru jārisina divkāršais uzdevums – zaļā un digitālā pārkārtošanās.

2.16. Priekšlikuma mērķis ir padarīt mēslošanas līdzekļu izmantošanu efektīvāku, samazināt marķēšanas izmaksas un veicināt lauksaimniecības nozares digitalizāciju, vienlaikus nodrošinot saskanīgumu ar plašāku ES ilgtspējīgas un viedas nākotnes politiku.

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK atzinīgi vērtē izskatāmo priekšlikumu ieviest mēslošanas līdzekļu digitālo marķējumu. Tas iekļaujas vispārējā tendencē izvērst informācijas par produktiem un produktu etiķešu digitalizāciju.

3.2. Tādu mēslošanas līdzekļu piegādēm, kas atbilst ES mēroga veselības, drošības un vides standartiem (apzīmēti ar *CE* zīmi), informāciju būs atļauts pievienot digitālā etiķetē.

3.3. Nopietna problēma ir etiķetes pārsātinājums. Būtisku informāciju bieži vien ir grūti atrast, tāpēc galalietotāji dažkārt mēdz ignorēt etiķetes ar pārmērīgi sīku informāciju. III pielikums pašreizējā redakcijā nepārprotami cenšas fiziskā etiķetē iekļaut pārāk daudz informācijas. Iespēja izmantot digitālu etiķeti ir būtisks solis uz priekšu. Digitālā marķējuma izmantošanas gadījumā fiziskā etiķete var saturēt patiešām būtisko informāciju, kā arī saiti uz digitālo etiķeti.

3.4. Ar priekšlikumu Komisija tiek pilnvarota arī turpmāk pielāgot III pielikumu, lemjot par to, kurus marķējuma elementus var nodrošināt digitāli. Pilnvarojums ļauj Komisijai pārvietot pašreizējos elementus no fiziskās etiķetes uz digitālo etiķeti.

3.5. Digitālajā etiķetē jāiekļauj informācija, kas ļauj identificēt mēslošanas līdzekļu ražotāju un sazināties ar to, *CE* zīme un visas attiecīgās atsauces uz paziņoto struktūru.

3.6. Priekšlikumā nav noteikumu, kas reglamentētu fiziskās etiķetes izmēru un izkārtojumu.

3.7. Efektīvāka mēslošanas līdzekļu izmantošana ir svarīgs elements stratēģijā "No lauka līdz galdam", kurā noteikts mērķrādītājs līdz 2030. gadam par 50 % samazināt barības vielu zudumus un par 20 % – mēslošanas līdzekļu lietojumu. Komisija apgalvo, ka šis priekšlikums sekmē tendenci uzlabot mēslošanas līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Norāde uz augsnes testēšanu nav obligāti jāiekļauj fiziskajā etiķetē. Augsnes testēšana veicinātu mēslošanas līdzekļu efektīvāku izmantošanu.

3.8. Ja ekonomikas dalībnieki nolemj ieviest digitālu etiķeti, būtu jāparedz stingrs papildu ieteikums galalietotājam iepazīties ar digitālo etiķeti, lai maksimāli izmantotu obligāto informāciju par produktu.

3.9. Ekonomikas dalībnieki digitālo marķējumu ievieš brīvprātīgi. Tomēr, lai popularizētu plašāku digitālā marķējuma lietojumu, par prioritāti būtu jānosaka pamudinājums ekonomikas dalībniekiem pāriet uz digitālo marķējumu.

3.10. Vajadzība uzlabot mēslošanas līdzekļu izmantošanas efektivitāti ir uzsvērta arī 2022. gada ES Paziņojumā par mēslošanas līdzekļiem ([3]). Digitālo rīku izmantošana stratēģiski palīdz šajā procesā.

3.11. Digitālā marķējuma izmantošanai būtu jāpaver iespēja labāk informēt par mēslošanas līdzekļu īpašībām un visefektīvāko to pielietojumu, kas nāks par labu videi un nodrošinās ietaupījumus galalietotājiem.

3.12. EESK atzinīgi vērtē to, ka digitālā marķējuma izmantošanas nosacījumi tiek ieviesti ES līmenī, radot vienlīdzīgus konkurences apstākļus un tādējādi uzlabojot iekšējo tirgu un vienlaikus nodrošinot augstus aizsardzības standartus, kā noteikts Regulā (ES) 2019/1009. Turklāt digitālā marķējuma izmaiņas var izdarīt tikai ES līmenī.

([3]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mēslošanas līdzekļu pieejamības un cenas pieņemamības nodrošināšana"" (COM(2022) 590 final) (OV C 184, 25.5.2023., 109. lpp.).

3.13. Priekšlikumā teikts, ka iepakojumi, kuru svars ir lielāks par 1 000 kg, būtu jāuzskata par nefasētām piegādēm. Būtu bijis lietderīgi, ka iepakojumi, kuru svars ir 1 000 kg, tiktu uzskatīti par nefasētām piegādēm, un iepakojumiem, kuru svars ir mazāks par 1 000 kg, papildus digitālajai etiķetei būtu vajadzīga fiziskā etiķete.

3.14. Ir sīkāk jāprecizē digitālās plaisas risks attiecībā uz neaizsargātiem lietotājiem. Komisijas priekšlikumā noteikts, ka digitālā marķējuma alternatīvai jābūt pieejamai pēc pieprasījuma. Tomēr nav paredzēts laika grafiks, cik drīz šādu alternatīvu varētu darīt pieejamu neaizsargātiem galalietotājiem.

3.15. EESK uzsver, ka ir jānodrošina, lai digitālās etiķetes tīmekļa vietnēm netiktu piesaistītas nevajadzīgas izsekošanas sistēmas.

Briselē, 2023. gada 14. jūnijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE